

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΕΝ ΤΗ ΑΚ. ΜΕΙΑ

ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΝΤΑΙ
ΕΙΣ 20,000
ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ
ΚΑΙ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ
ΔΩΡΕΑΝ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ ΑΜΥΝΗΣ

*Εξιδόμενον τῇ ἐπιμελείᾳ ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν κ.κ. Σ. Βουτυρά, Γ. Ν. Χατζιδάκι, Κ. Γ. Ζησίου, καὶ Ι. Μ. Δαμιόρη, διευθύνοντες.

ΠΑΡΕΝΘΕΣΙΣ

Στεναὶ διάνοιαι, ἀπὸ μορφώσεως καὶ ἱκανότητος στενούς μόνον δυνάμεναι νὰ πλάσωσιν ὀρίζοντας διὰ τὸ ἔργον, οὕτινος ὠνειροπλήσασιν καὶ ἐπιδιώκομεν τὴν ἐπιτυχίαν, στεναὶ διάνοιαι μόνον θὰ ἠδύναντο νὰ φαντασθῶσιν ἀνθρώπους προσδοκῶντας τὴν πραγμάτωσιν τῶν ἐθνικῶν ἰδεωδῶν διὰ τῆς ὀπισθοδρομικῆς ἐπανόδου εἰς ἐξωτερικά τινα γνωρίσματα τοῦ προτέρου ἑλληνικοῦ βίου, τὰ ὁποῖα πάτρια καὶ αὐτὰ εἶναι καὶ καλοῦνται.

Τόσον ὀλίγον σημαίνονταν καὶ ἐπιδρῶσαν θὰ ἐθεωροῦμεν τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν, ἣν προσλαμβάνει ὁ σύγχρονος ἑλληνικὸς βίος, καὶ τόσον μάλιστα δικαιολογημένας τὰς ἰάσεις τῆς φυλῆς ἡμῶν, ὅπως καταρρίψη τὰ χωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς πανευρωπαϊκῆς οἰκογενείας μεσότοιχα, ὥστε εὐχαρίστως θὰ ἀνῆρτῶμεν μετὰ σεβασμοῦ, ἡμεῖς αὐτοὶ, ἐν τοῖς μουσείοις, ἅπαντα τὰ πάτρια ταῦτα, παρὰ τὰ τετιμημένα ἄλλ' ἄχρηστα πλέον καρυοφύλλια καὶ τὰς πάλας τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, ἀρκεῖ νὰ ἐπειθόμεθα, ὅτι ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ψυχαῖς ζῶσι καὶ διατηροῦνται ἀλώβητα τὰ αἰσθήματα, ἅτινα—ἀδιάφορον ἂν ἐκρύπτοντο ὑπὸ τὸ ῥάσσον τοῦ Γρηγορίου, ἢ τὴν βράκην τοῦ Μισοῦλη, τὴν φουστανέλλαν τοῦ Καρχισκάκη, ἢ τὸν τσουμπέν τοῦ Γενναδίου, τὴν ρεδιγκόταν τοῦ Κοραΐ, ἢ τὰ ῥάκη ἄλλων ἀγνωστων ἡρώων,—αὐτὰ ἦσαν καὶ ὅχι ἡ ἐξωτερικὴ μορφή, ἅτινα ἀνήγειραν τὸ δοῦλον Γένος καὶ ἐχάραξαν αὐτῷ τὴν ὁδὸν τῆς πλήρους ἀπολυτρώσεως.

Τὰς ἀμυνοβόλας ἡμῶν περὶ τῆς πλήρους ὑποστάσεως τῶν αἰσθημάτων ἐκείνων δὲν συνάγομεν βεβαίως ἐκ τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων, ἃς ὑφίσταται ὁ ἐξωτερικὸς ἡμῶν βίος, καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως ὠρισμένων τινων ἐθιμῶν ἢ ἐνδυμάτων. Οἱ βαθυτέρον βλέποντες ὁμολογοῦσι μετ' ἡμῶν ὅτι, ὅπως ὁ ἐξωτερικὸς Ἕλληνα, οὕτω μεταβάλλεται ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ ἐνδόμυχος, αὐτὴ δὲ ἡ μεταβολὴ εἶναι ἢ ἀσφαλῶς προλέγουσα τοὺς δεινοὺς κινδύνους οὓς πάντες ὀφείλομεν καὶ νὰ διαλαλήσωμεν καὶ νὰ πολεμήσωμεν.

Ὅπως τὸ τηρηθὲν ἐνδυμα δὲν κάμνει τὸν σύγχρονον ἱερέα ἴσον πρὸς τοὺς ἄλλοτε ἱερεῖς, οὕτω καὶ τὸ μεταβληθὲν ἐνδυμα δὲν ἠλάττωσε τοὺς ἀρχηγούς ἢ τοὺς ὀπλίτας τοῦ 1897 ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς ἢ τοὺς ὀπλίτας τοῦ 1821.

Τὰ ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἐμφωλεύοντα αἰσθήματα, ἐκεῖνα ἠλάττωσαν ἡμᾶς. Καὶ πρέπει ἐκεῖνα νὰ ἐνισχυθῶσιν, ἐκεῖνα νὰ ἀναζωογονηθῶσιν, ἐκεῖνα νὰ φρουρηθῶσιν ὑπὸ πάντων καὶ παρὰ πᾶσιν.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

(Μάρκ. β'. 1—12.)

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναοὺμ¹ καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. Καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μὴκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρούμενον ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην, ὅπου ἦν· καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράδβατον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ· Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων² ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰμὴ εἰς, ὁ Θεός; Καὶ εὐθέως ἐπιγινούς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτω διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθαι ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἐγείραι, καὶ ἄρῃ σου τὸν κράδβατον, καὶ περιπάτει; Ἴνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου³ ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας. (λέγει τῷ παραλυτικῷ) Σοὶ λέγω, ἔγεραι, καὶ ἄρῃ σου τὸν κράδβατόν σου, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κράδβατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγοντας· Ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἶδομεν.

Σημειώσεις

1) Καπερναοὺμ, Παραβασσα πόλις τῆς Γαλιλαίας πρὸς τὴν Τιβερίδα· ἐνθα ἡγάπα νὰ διατρίβῃ ὁ Ἰησοῦς. 2) Γραμματεῖς, οἱ ἐρμηνευταί, διδάσκαλοι τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. 3) Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, φράσις ἑβραϊκὴ εἰλημμένη ἐκ τῆς Π. Διαθήκης καὶ σημαίνουσα ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο τέλειος ὡς ἄνθρωπος ὅπως καὶ ἡ φράσις υἱὸς Θεοῦ ἐσημαίνει τὴν θεότητα του. Ἐκ τούτων καὶ τὸ ὄνομα Θεάνθρωπος.

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Ἡ ΕΛΠΙΣ

Ὅπως εἶναι νεκρὰ ἡ πίστις ἄνευ τῶν ἔργων, οὕτω καὶ ἡ ἐλπίς δὲν ἀρκεῖ μόνη. Καὶ ὁ παραλυτικὸς καὶ οἱ τέσσαρες, οἱ ὁποῖοι τὸν φέρον πηλοῖον τοῦ Ἰησοῦ, ἐπίστευον εἰς αὐτόν καὶ ἠλπίζον ὅτι ἡ χάρις του θὰ ἐθεράπευε τὸν πάσχοντα. Δὲν ἠρκέσθησαν ὁμῶς εἰς τὴν ἐλπίδα μόνην, οὔτε τοῦ ἀπὸ πῆλπισεν ὁ πολὺς συνωστισμὸς τοῦ πλήθους εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὴν αὐλὴν ὅπου ἐδίδασκεν ὁ Ἰησοῦς. Ἐχρειάσθη νὰ κοπιάσωσιν ὅπως φέρωσι τὸν πάσχοντα πηλοῖον τοῦ Σωτῆρος καὶ δὲν ἀπεδείλυσαν πρὸ τοῦ κόπου. Τὸν ἀνεβίβασαν εἰς τὴν στέγην, ἐχάλασαν ἐπειτα τὴν στέγην καὶ κατέβη-

χεται πλήττουσαι τ' ἀβχθῇ ὕδατα, τῶν κλειυτῶν αἱ κραυγαί, οἱ ἀλαλαγμοὶ τῶν στρατωτῶν, οἱ ὠθισμοί, αἱ βλασφημῖαι καὶ λοιδορίαι τῶν κυβερνητῶν τῶν ἐξ ἀπειρίας συγκρουμένων πλοίων θορύβου ἐπλήρωσαν τὴν λιμνοθάλασσαν φρικτοῦ ἀντηχοῦντος ἀπὸ τὴν Προκοπάνιστον ἕως τὴν Ἀγίαν Τριάδα καὶ πέραν ἕως τὸ Κεφαλόδερσον καὶ ἔω; τὴν Κλεισοῦραν.

Πλέουσι πρὸς βορρᾶν, ὅπου καὶ οἱ κατὰ ξηρὰν πορευθέντες· πρέπει νὰ κυριευθῶσιν αἱ ἐδῶ κείμεναι νησίδες, διότι ἀπὸ ξηρᾶς διὰ τοῦ Ἀχελώου καὶ τῶν νήσων τούτων ἦτο δυνατόν νὰ εἰσάχθῃσι τροφὴ εἰς τοὺς ἐν Μεσολογγίῳ πολιορκουμένους.

Κατὰ τῆς πρώτης ἀπὸ νότου ἐξ αὐτῶν, τοῦ Ντουλμαῆ, τὰ πλοῖα ταχέως ἐλαύνονται, κατ' αὐτῆς ἐβόδιον οἱ στρατιῶται κατὰ γῆν, κατ' αὐτῆς ἔστησαν ἐξ τηλεδόλα ἐν μέσῳ φρικτοῦ φόνου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκπεμπομένου τῶν ἀντικρὺ οἱ Αἰγύπτιοι ἐπὶ τῆς Φοινικίης καὶ τινὰ ἐλμοδόλα μετ' αὐτῶν ἐπὶ τριῶν προχείρων πυροβολείων.

Νῆσος τετράγωνος ἀλιτενῆς τριπλασίη τὸ μέγεθος τοῦ Βασιλαδίου καὶ τῆς Κλεισοῦρας ὁ Ντουλμαῆς ἡ Παληόρρυρος περὶ τὰ εἴκοσι μέτρα ἀπέχουσα τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς τῆς Φοινικίης, κατὰ τῶν ἀπὸ ταύτης ἐφόδων εἶχεν ἀμυντήρια τότε σειρὰν πασσάλων (1), μικρὸν χαράκωμα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ πυροβολεῖον ἐπὶ τῆς πρὸς νότον γωνίας· ἀλλ' εἶχε καὶ διακοσίους ἀνδρας ἀφοδήτους πρὸ τῶν κινδύνων, φιλοπολέμους καὶ πολεμικούς, τοὺς ἑκατὸν τεσσαράκοντα μὲν Αἰτωλικιώτας, τοὺς δὲ λοιποὺς Αἰτωλοὺς, Ἀκαρναντας καὶ Ἀσπροποταμίτας ὑπὸ τὸν φρούρχον τῆς θέσεως Γρηγόριον Διακατᾶν.

«Ἡ πλάσις δὲν ἔκαμεν εὐμορφότερον ἄνδρα οὔτε νὰ ξανακάμῃ ἡμπορεῖ», λέγει περὶ τοῦ Διακατᾶ ἡ ἐπιζῶσα Μεσολογγίτισσα τῆς πολιορκίας Μαρία ἡ Κατσαγούνανα. Ὑψηλὸς ἦτο, εὐρύστερνος καὶ τὴν ὀσφὺν ἅμα κομψός, τὰ στήθη εἶχε λάσια, τὴν κόμην ἔτρεφε μέλαιναν μέχρι τῆς ζώνης μακράν, τὴν ρίνα ὑπόγρυπος ἦτο, μεγάλους εἶχε καὶ μέλανας ὀφθαλμούς. Γρηγόριος Διακατᾶς ὁ Κάλλιστας ἐπονομαζόμενος ἀρματωλὸς τοῦ Κλενοδοῦ μετὰ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Νικολάου Στουρνάρη ἐξῆψαν τοῦ Ἀσπροποτάμου τὴν ἐπανάστασιν. Οἱ Κονιάροι τῆς Θεσσαλίας εἰς πυκνὰ ὄργιλα στίφη καὶ στρατιὰ τοῦ Χουρσὴτ ἰσχυρὰ ἀπὸ τοῦ περὶ τὰ Ἰωάννινα στρατοπέδου ἀποσπασθεῖσαι ἦλθον δυσκάθεκτοι κατ' αὐτῶν. Ἡ ἐπανάστασις κατεσβέσθη ἐκεῖ, καὶ οἱ καπετάνιοι ἀσφάλειαν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τυχόντες διὰ συνθηκῶν ἐπῆλθον τὰ ὅπλα ἔχοντες, καὶ μετὰ τοὺς ἀκολουθήσαντας αὐτοὺς Ἀσπροποταμίτας εἰς τὴν νοτιωτέραν Ἑλλάδα κατέβησαν. Κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου εἰσῆλθον εἰς αὐτό· ὁ Στουρνάρης ἀμύνεται ἐπὶ τοῦ προμαχώνος τοῦ Λόρδου Ὁφ Σίφελδ, ὁ Χατζήπέτρος εἰναι τῆς Κλεισοῦρας φρούραρχος, εἰς ἀμυναν τοῦ Ντουλμαῆ ἐτάχθη ὁ Διακατᾶς.

Ἀπὸ τοῦ προτειχίσματος τοῦ Βότσαρη μέχρι τῆς Μαρμαροῦς εἶδον οἱ πολιορκούμενοι τάγματα ἀπομακρυνόμενα τοῦ στρατοπέδου, τὸν κοινρτὸν αἰρόμενον ὑψηλὰ ἀπὸ τῆς καθημαζευμένης ὁδοῦ καὶ καλύπτοντα τὸ Κέστρον τῆς Κυρᾶς Εἰρήνης καὶ τῶν τυμπάνων τὸν ἦχον ἐξασθενούμενον κατὰ μικρὸν πρὸς βορρᾶν. Εἶδον τὰ λαντσόνια καὶ τὰς σχεδίας ὀρμητικὰ φερόμενα πρὸς τῆς τεναγώδους θαλάσσης τὸ βάθος, κατενόησαν ὅτι κίνδυνος ἐπεκρέματο δεινὸς κατὰ τοῦ Αἰτωλικοῦ ἢ τῶν πρὸ αὐτοῦ νησίδων, καὶ εὐθύς, ἢν ἀποσπάσωσιν ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης τοὺς πολεμίους, ἐχοίμηναν ἀπὸ τῶν ἀπάξεων ἔξω κατὰ τῶν τάφρων καὶ τῶν ὀχυρωμάτων τῶν ὁσμανικῶν.

Σφαγὴ τῶν μουσουλμάνων καὶ φυγὴ· ἐκαλύφθη μὲ πτώματα ἡ γῆ, μὲ αἷμα μιὰρὸν ποτίζοντι αἱ ρίζαι τῆς ἀρμυρήθρας καὶ φεύγουσι διωκόμενοι μέχρι τοῦ ἐξακόσια βήματα ἀπὸ τοῦ προτειχίσματος τοῦ Βότσαρη ἀπέχοντος ὀχυρώμα-

(1) Φαίνοντα τινὲς ἀκόμη μέχρι σήμερον.

τος αὐτῶν τοῦ Ἀγίου Ἀθωνασίου. Πεντακόσιοι εἶναι οἱ τραυματῆται καὶ τοσοῦτοι περίπου οἱ νεκροὶ καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Πλεῦνα Πασσᾶς, ὁ Ἰσμαὴλ μπέης Πρεμέτης, ὁ Ἀχμετ ἀγᾶς Γκέκας καὶ πολλοὶ Μαμελοῦκοι, Ἀραβες καὶ Γάλλοι τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ ἀξιωματικοί. Οἱ Ἕλληνες ἀποκομίζοντες ὀκτὼ νεκρούς, ἐν οἷς καὶ ὁ καπετὰν Φώτης Μπόμπορη, καὶ ἐπτὰ τραυματῆται, ἐν οἷς ὁ μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐκ τῶν ταυμάτων ἀποθανὼν ἥρωϊκὸς Διαμαντῆς Μκυρθαλκασίτης, ἐπανῆλθον ἀποκομίζοντες ὀπλά ποικίλα τῶν ἐχθρῶν, σάλια πασσάλων ἐκ Λαχόρης πολύτιμα, σημαίας καὶ τὸ ξίφος τοῦ Πλεῦνα πασσᾶ.

Ἀλλ' ὁ Ἰβραήμ δὲν ἀπετράπη ἐκ τούτου ἀπὸ τῆς προσβολῆς κατὰ τοῦ Ντουλμαῆ. Ἡ ἐπίθεσις κατὰ τῆς νηίδος γίνεται μεθ' ὅλης τῆς πολυθρλήτου ὀρμῆς τοῦ ἀτρομήτου Χουσεῖν. Ἀλλ' ὅμως τὰ κανόνια τῶν Αἰτωλικιωτῶν κατασπαράσσουσιν τὰ ἐπὶ τῆς Φοινικίης πυροβολεῖα, διασκοπίζουσι τὰς τάξεις τῶν πεζῶν, κεραυνοὺς δὲ θανατηφόρους βάλλουσιν εἰς τῶν Αἰγυπτίων τοὺς λόχους τὰ κρυοφύλλια τῶν Ῥουμελιωτῶν. Μαῦρος Χάρων καταγίγδα φόβου τινάσσει πρὸ τῶν βρβαρικῶν ψυχῶν, ἔντρομοι δὲ φεύγουσιν ἀνεμόποδες πρὸς τὴν Παναγίαν τῆς Φοινικίης. Ἀλλ' ἤδη τῶν Μαμελοῦκων αἱ ἰλαὶ διὰ μαστίγων καὶ σπαθισμῶν ἀναστρέφουσι τὰ τάγματα τῶν φυγάδων πάλιν κατὰ τοῦ Ντουλμαῆ.

Νέφος ἐσπερινὸν πρὸς τὴν δύσιν ὑπὸ πυρίνης περιβαλλόμενον παρυφῆς ἰδοῦ ἡ νῆσος ἐκ τοῦ ἐκπεμπομένου ἀπ' αὐτῆς πυρός τῶν ἀμυνομένων Ἑλλήνων. Καταπυροβολοῦσιν αὐτοὺς διὰ τῶν τηλεδῶν τὰ λαντόνια, ὄλμους ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν ἐκρηγνυμένων βέλλουσι τὰ ὀλμοδόλα τῶν σχεδίων καὶ τὰς λέμβους ὠθοῦντες πρὸ ἑαυτῶν προβαίνουσιν ἐν τῇ ὕδατι βυθισμένοι οἱ ἐπιτιθέμενοι, ἐνῶ οἱ ἀπὸ τῆς Φοινικίης σφαίρας περιφλεγαῖς καὶ τουφεκισμῶν χάλαζαν βέλλουσι κατὰ τῶν ἀπέναντι μαχομένων χριστιανῶν, συγχρόνως δὲ λίθους καὶ κλάδους ῥίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπειλοῦντες ὅτι θὰ διχθῶσιν οὕτως εἰς τὴν νῆσον. Ἀτρομοὶ, φαιδροὶ ἀγωνίζονται οἱ περὶ τὸν Κέλλιστον. Ὁρθίος οὗτος ἐπὶ τοῦ ὀχυρώματος, γιγάντιος, συνεχῶς ἀπὸ τοῦ ἀργυροῦ βρβέρος τουφεκίου τοῦ τὸν θάνατον ἐκπέμπει εἰς τὰ στίφη τὰ μουσουλμανικά. Συριγμὸς μαινομένου βιρρᾶ εἰς τὰ σχοινία πλοίου μεγάλου εἶναι τῶν τουρκικῶν σφαιρῶν οἱ συριγμοὶ περὶ τὴν ὥραιαν καὶ ἀνδρείαν ὄψιν τοῦ Διακατᾶ. Τραύματα φέρι ἐπιπόλκια ἱκανά, φλέγεται δ' ἐκ τῶν σφαιρῶν ἡ χρυτοκέντητος περιβολή του. Ἀλλ' ἀφροντις οὗτος, πανταχοῦ γοργὸς κατὰ τοῦ κινδύνου σπεύδων, φόνον πνέων αἶρεται τετάνειος ἐπὶ τῆς χθαμαλῆς γῆς.

Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον πρὸς τὸν θάνατον καταφρόνημα ἀτιμώρητον δὲν μένει. Σφαίρα μοχθηρὰ ἔσχισε τὰ σπέρνα αὐτοῦ, καὶ ἔπεσε μέγας μεγάλῳστί, στῆλος ναοῦ ἀρχαίου ὠρατοῦ καὶ ἀλλόνητος ὑπὸ σεισμοῦ δεινοῦ διατιναχθεῖς καὶ κρημνισθεῖς ἐπὶ τῆς κλιτύος τοῦ λόφου, οὐπὼς κόσμος μακράων καὶ ἀγλαῶς ὑπῆρξεν. (1) Τὰ παλληκάρια τοῦ πολλοῦ, εἰς χάριν αὐτοῦ εἰς τάρταρον πέμποντες ἐκ τῶν πολεμίων πίπτουσι περὶ τὸ σῶμα τὸ τίμιον τοῦ ἀρχηγοῦ. Ἐλάχιστοι ἀπομένονσι τραυματῆται οἱ πλεῖστοι ἀραιῶς πυροβολοῦσι· βιαζόμενοι πίπτουσι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἀγνοοῦντες τὰς ὁδοὺς τῶν πενάγους ἐκόλλησαν καὶ ἐπνίγησαν ἢ ἐσφάγησαν, μία δὲ δεκάς ἐσώθη εἰς τὴν ἀπέναντ τοῦ Αἰτωλικοῦ πρὸς τὸν Ἀχελῶον ἀκτὴν, εἰς Ἀγίαν Τριάδα (2).

(1) Μεταξὺ τῶν ἑκατοντάδων πεσόντων μαχηθάνων ἦσαν πολλοὶ ἀξιωματικοί, ἐν οἷς καὶ ὁ γνωστὸς ἐπὶ ἀνδρεία καὶ πένουργίᾳ Ἀλβανὸς Σωδρανίς.

(2) Μεταξὺ τῶν σωθέντων ἦσαν οἱ Αἰτωλικῶται Σποριδῶν Τσάλης, Σωτήριος Τσαλίκης, Γεώργιος Κιθβαλιάδας καὶ Ἀθανάσιος Κτιστής.